DOMSTOLENS DOM (tredje afdeling)
20. juni 1985 *

I sag 141/84

Henri de Compte, tjenestemand ved Europa-Parlamentet, boende 10, avenue Guillaume, Luxembourg, ved advokat Gaston Vogel, Luxembourg,

sagsøger,

mod

Europa-Parlamentet, ved generalsekretær H. J. Opitz som befuldmægtiget, bistået af kontorchef M. Peter, afdelingen for juridisk-administrative spørgsmål, og af advokat R. Andersen, avenue Montjoie 214, 1180 Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg i Europa-Parlamentets generalsekretariat, Plateau du Kirchberg,

sagsøgt,

hvori der er nedlagt påstand om annullation af den beslutning af 24. maj 1984, hvorved formanden for Europa-Parlamentet pålagde de Compte en disciplinær sanktion i form af degradation fra lønklasse A3 til lønklasse A7, løntrin 6, og om, at sagsøgeren kendes berettiget til senere at fremsætte krav om erstatning for den skade, der er lidt på grund af den nævnte beslutning,

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden C. Kakouris, dommerne U. Everling og Y. Galmot,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. maj 1985,

* Processprog: Fransk.

afsagt følgende

DOM

(»Sagsfremstillingen« udelades)

Præmisser

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens justitskontor den 4. juni 1984, har Henri de Compte, der er tjenestemand ved Europa-Parlamentet, anlagt sag mod dette med påstand om annullation af den disciplinærsanktion i form af degradation, der er blevet pålagt ham, om, at han genindsættes fuldt ud i sine rettigheder med tilbagevirkende gyldighed, og om, at han kendes berettiget til senere at anlægge erstatningssag.

2 Den 14. januar 1983 meddelte formanden for Europa-Parlamentet de Compte, der da var tjenestemand i lønklasse A 3 og Europa-Parlamentets regnskabsfører, at der forelå oplysninger, der kunne føre til, at der indledtes disciplinærsag mod ham. Den 28. januar 1983 foretoges den i artikel 87 i vedtægten for tjenestemænd i De europæiske Fællesskaber foreskrevne forudgående høring af den pågældende ved Europa-Parlamentets generaldirektør for administration, personale og økonomi.

3 Den 13. april 1983 rejstes disciplinærsag i overensstemmelse med vedtægtens artikel 87, stk. 2, idet formanden for Europa-Parlamentet til disciplinærrådets formand fremsendte en indberetning om de klagepunkter, der gjordes gældende mod sagsøgeren. Disciplinærrådet afholdt flere møder i tidsrummet fra den 2. juni 1983 til den 10. februar 1984. Sidstnævnte dag vedtog disciplinærrådet med tre stemmer mod to en udtalelse med anbefaling om, at der tildeltes de Compte en irettesættelse, idet de to medlemmer af rådet, der stemte imod, foreslog tjenestemanden frifundet.

4 Den 16. marts 1984 traf formanden for Europa-Parlamentet i sin egenskab af ansættelsesmyndighed beslutning om at pålægge sagsøgeren en disciplinærsanktion i form af fjernelse fra tjenesten uden reduktion eller frakendelse af retten til pension, idet der i beslutningen blev lagt seks klagepunkter til grund mod sagsøgeren, der vedrørte forskellige uregelmæssigheder, som denne anførtes at have gjort sig skyldig i i forbindelse med sit hverv som regnskabsfører.

5 Den 21. marts 1984 indbragte sagsøgeren for Parlamentets formand en klage i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, over den nævnte beslutning af 16. marts 1984 om fjernelse fra tjenesten. Klagen blev nærmere uddybet i en tillægsklage af 11. april 1984, hvori der i det væsentlige henvistes til, at Europa-Parlamentet den 10. april 1984 havde givet de Compte decharge for regnskabsåret 1981, dvs. det regnskabsår, hvorunder sagsøgeren skulle have gjort sig skyldig i de påtalte uregelmæssigheder.

6 Den 24. maj 1984 traf formanden for Europa-Parlamentet i besvarelse af den for ham indbragte klage og tillægsklage beslutning om ændring af sanktionen fjernelse fra tjenesten, til sanktionen degradation til lønklasse A 7, løntrin 6. Denne beslutning er begrundet med henvisning til de grunde, der blev anført for den oprindelige sanktion fjernelse fra tjenesten.

7 Den 4. juni 1984 indbragte de Compte samtidig:

— en klage til formanden for Europa-Parlamentet over denne nye beslutning af 24. maj 1984,

— dette søgsmål, hvorved der i det væsentlige er nedlagt påstand om annullation af den førnævnte beslutning af 24. maj 1984 om degradation, og

— en begæring om foreløbige forholdsregler i form af udsættelse af gennemførelsen af den nævnte beslutning indtil afsigelsen af endelig dom.

8 Ved kendelse af 3. juli 1984 traf formanden for tredje afdeling efter præsidentens bemyndigelse bestemmelse om udsættelse af gennemførelsen af beslutningen af 24. maj 1984 indtil afsigelse af endelig dom.

9 Ved beslutning af 4. juli 1984 afviste formanden for Europa-Parlamentet sagsøgerens klage af 4. juni.

Påstandene om annullation af beslutningen af 24. maj 1984 om at pålægge sagsøgeren sanktionen degradation

10 Til støtte for, at denne beslutning bør annulleres, har sagsøgeren i første række fremsat seks anbringender, hvorved det gøres gældende, at beslutningen lider af formelle mangler på grund af den måde, disciplinærsagen er blevet behandlet på:

— den mod sagsøgeren indledte disciplinærsag kunne ikke lovligt indledes, da den er udtryk for en tilsidesættelse af princippet »ne bis in idem«, jfr. vedtægtens artikel 86, hvorefter der ikke kan indledes to disciplinærsager på grundlag af de samme forhold;

— den i vedtægtens artikel 87 foreskrevne forudgående høring blev foretaget af en tjenestemand, der ikke var kompetent hertil;

— de dokumenter, som sagsøgeren overgav til denne tjenestemand under den forudgående høring, er aldrig blevet tilsendt disciplinærrådet, hvilket strider mod kontradiktionsprincippet;

— afhøringen af de tre vidner, som afgav forklaring for disciplinærrådet, fandt sted uden sagsøgerens tilstedeværelse, og uden at han fik meddelelse om, at de ville finde sted, hvilket også strider mod kontradiktionsprincippet;

— endvidere er der sket en tilsidesættelse af dette princip ved, at disciplinærrådet afviste at afhøre de vidner, som sagsøgeren eller hans advokat ønskede indkaldt;

— endelig kunne disciplinærrådet ikke lovligt afvise at udsætte sin behandling af sagen, indtil resultaterne af den administrative undersøgelse, som Europa-Parlamentets budgetkontroludvalg samtidig gennemførte, forelå.

11 For det andet har sagsøgeren til støtte for sine påstande fremsat fire anbringender vedrørende lovligheden af den anfægtede beslutnings indhold:

— beslutningen af 24. maj 1984 er utilstrækkeligt begrundet;

— den decharge, som Europa-Parlamentet gav sagsøgeren, måtte fjerne ethvert retligt grundlag for disciplinærsanktionen;

— de seks klagepunkter, der blev lagt til grund mod sagsøgeren, beror på faktiske omstændigheder, som enten er urigtige, eller som er blevet givet en forkert udlægning;

— endelig består der et åbenbart misforhold mellem den strenge sanktion og grovheden af de påtalte forsømmelser, selv forudsat disses bevislige rigtighed.

12 Domstolen har meddelt parterne, at den på grund af sagens komplicerede karakter har fundet det hensigtsmæssigt foreløbig kun at træffe afgørelse om det, der er gjort gældende vedrørende lovligheden af disciplinærrådets behandling af sagen. Hvad angår de herom fremsatte anbringender, bør der i første række ske en undersøgelse af anbringendet om, at kontradiktionsprincippet er blevet tilsidesat ved, at afhøringen af de tre vidner, der afgav forklaring for disciplinærrådet, fandt sted uden sagsøgerens eller hans advokats tilstedeværelse.

13 Sagsøgeren har herved gjort gældende, at kontradiktionsprincippet og princippet om retten til forsvar er blevet tilsidesat ved, at afhøringen af de tre vidner, som afgav forklaring for disciplinærrådet, fandt sted uden sagsøgerens tilstedeværelse, og uden at det mundtligt eller skriftligt blev meddelt ham, hvornår afhøringerne ville finde sted. Afhøringen af disse tre vidner drejede sig netop om det væsentlige i de over for sagsøgeren påtalte forhold, og hvis sagsøgeren havde været til stede, havde han kunnet imødegå et betydeligt antal forkerte eller ufuldstændige udtalelser.

14 Europa-Parlamentet har ikke bestridt dette, men anfører, at de tre vidneafhøringer blev optaget på bånd af disciplinærrådet, og at der blev udarbejdet referater af dem, som blev godkendt af vidnerne. Disse referater er efter eventuel oversættelse blevet overgivet sagsøgeren eller hans advokat. I overensstemmelse med kontradiktionsprincippet i forbindelse med en disciplinærforfølgning har sagsøgeren således før afslutningen af disciplinærrådets behandling af sagen haft mulighed for at gøre sig bekendt med forløbet af alle de på bånd optagne vidneafhøringer og for at

fremsætte sine bemærkninger til de udtalelser, der måtte have været belastende for ham.

15 Det bemærkes, at Domstolen i sin dom af 11. juli 1968 (Van Eick mod Kommissionen, sag 35/67, Sml. 1965-1968, s. 523) har fastslået, at selv om disciplinærrådet kun er et rådgivende organ for ansættelsesmyndigheden, er det dog ved udøvelsen af sine beføjelser i medfør af vedtægtens bilag IX bundet af grundlæggende retsplejeprincipper.

16 Et af disse grundlæggende principper er kontradiktionsprincippet i sagsbehandlingen, der garanterer, at retten til forsvar respekteres, og som i øvrigt er udtrykkeligt nævnt i artikel 6 i vedtægtens bilag IX, hvori det hedder:

»Hvis de forhold, der lægges tjenestemanden til last, eller de omstændigheder, under hvilke disse er begået, efter disciplinærrådets opfattelse ikke er tilstrækkeligt oplyst, kan det iværksætte en kontradiktorisk undersøgelse...«

17 I de fleste medlemsstaters retsorden gælder den regel, at kontradiktionsprincippet i forbindelse med en undersøgelse som den i artikel 6 i bilag IX omhandlede kræver, at den indklagede tjenestemand eller hans advokat får mulighed for at være til stede ved de vidneafhøringer, som gennemføres, og for at stille vidnerne de spørgsmål, som formodes at kunne gavne tjenestemandens stilling.

18 Såfremt noget andet blev lagt til grund, således at tjenestemanden ikke selv eller gennem sin advokat fik mulighed for at stille spørgsmål til vidnerne, ville tjenestemanden blive ugunstigt stillet i forhold til de repræsentanter for administrationen, der er medlemmer af disciplinærrådet, og som har denne mulighed. Endvidere bør der for disciplinærrådet kunne finde en dialog sted mellem et vidne og den pågældende tjenestemand, hvilket ikke er det samme, som når tjenestemanden kun får lejlighed til skriftligt at fremsætte sine bemærkninger til et referat af en vidneafhøring. Såfremt der straks kan ske en kontraafhøring af et vidne, kan der eventuelt komme nye omstændigheder frem, ligesom det kan foranledige vidnet til selv at præcisere eller berigtige en utilstrækkelig eller forkert forklaring. Denne mulighed for tjenestemanden kan derfor bevirke, at medlemmerne af disciplinærrådet får et

indtryk, der er meget forskelligt fra, hvad der er tilfældet, såfremt de blot får lejlighed til at læse nogle skriftlige bemærkninger fra den pågældende.

19 Begrebet »kontradiktorisk undersøgelse« i artikel 6 i bilag IX skal derfor fortolkes således, at den pågældende tjenestemand eller hans advokat skal have lejlighed til at være til stede ved vidneafhøringer og til at stille spørgsmål til vidnerne, såfremt disciplinærrådet beslutter at foretage vidneafhøringer.

20 Den omstændighed, at sagsøgeren før afslutningen af rådets behandling af sagen fik mulighed for at gøre sig bekendt med afskriften af de i sagen foretagne vidneafhøringer og for at fremsætte sine bemærkninger til de udtalelser, der måtte have været belastende for ham, er derfor ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at kontradiktionsprincippet kan anses for overholdt.

21 Herefter og idet det findes ufornødent at tage stilling til de øvrige anbringender, som sagsøgeren har fremsat til støtte for de ovenfor nævnte påstande, må det lægges til grund, at disciplinærrådets behandling af sagen er behæftet med en væsentlig mangel, hvorfor Europa-Parlamentets beslutning af 24. maj 1984 om at pålægge sagsøgeren sanktionen degradation, som blev truffet på baggrund af den på dette grundlag afgivne udtalelse, vil være at annullere.

Påstanden om, at sagsøgeren fuldt ud genindsættes i sine rettigheder med tilbagevirkende gyldighed

22 I henhold til traktatens artikel 176 har den institution, fra hvilken en annulleret retsakt hidrører, pligt til at gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige til at gennemføre Domstolens annullationsdom. Domstolen kan ikke uden at overskride sine beføjelser give Fællesskabets institutioner pålæg om, hvorledes disse skal opfylde domme, som den har afsagt. Den nævnte påstand vil derfor ikke kunne realitetsbehandles.

Påstanden om, at sagsøgeren kendes berettiget til senere at anlægge erstatningssag mod Europa-Parlamentet

23 Hverken traktaten eller procesreglementet indeholder bestemmelser, hvorefter Domstolen kan statuere, at en part forbeholdes ret til i overensstemmelse med en klar hensigtserklæring herom eventuelt at anlægge sag mod en fællesskabsinstitution. Påstanden må således afvises fra påkendelse.

Sagens omkostninger

24 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger. Sagsøgte har i det væsentlige tabt sagen og bør derfor dømmes til at betale sagens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med behandlingen af begæringen om foreløbige forholdsregler.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

1) Beslutningen af 24. maj 1984, hvorved formanden for Europa-Parlamentet har pålagt Henri de Compte en disciplinærsanktion i form af degradation fra lønklasse A 3 til lønklasse A 7, løntrin 6, annulleres.

2) Sagsøgte frifindes i øvrigt.

3) Sagsøgte betaler sagens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med behandlingen af begæringen om foreløbige forholdsregler.

Kakouris Everling Galmot

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. juni 1985.

P. Heim
Justitssekretær

C. Kakouris
Formand for tredje afdeling